

festerne, og hvad der staar bagved dem, protestere imod disse Udtalelser. Arbejderne har ved deres Majfester gennem henimod en Menneskealder krævet 8 Timers Arbejdsdagen gennemført ved Lov, og ved den sidste Majfest protesteredes der imod den Lockout, vort Land var ude i. Saadanne Fester bør det ærede Medlem ikke sammenligne med Dyrehavsbakken, saaledes som det ærede Medlem gjorde her i Dag.

Formanden: Det ærede Medlem Hr. Niels Frederiksen har Ordet for en kort Bemærkning.

Niels Frederiksen: Det ærede Medlem Hr. Holstein fremsatte nogle Bemærkninger om Byggeriet paa de Lensarealer, der erhverves til Udstykning, og om Bevarelsen af de Skønhedsværdier, som findes paa disse Arealer. Jeg vil gerne gøre det ærede Medlem opmærksom paa, at man i Landbrugsministeriet er fuldt opmærksom paa at bevare Skønhedsværdierne paa disse Arealer, saa vidt det er muligt. Hvis der findes et smukt Træ eller et Busket eller en Skønhedsværdi, af hvad Art nævnes kan, Dysser el. lign., da bliver disse altid bevaret ved Servitutbestemmelser, som Ejerne i Fremtiden kommer til at bøje sig for. Vanskeligere er det at bevare Stendiger og levende Hegn, men jeg vil gøre opmærksom paa, at disse kan staa som en Skønhedsværdi i Landskabet, naar dette er under Stordrift, men de passer ikke ind i et Landskab, som er udnyttet til Husmandsbrug. Der er de for kostbare at bevare og kommer til at staa som en Hund i et Spil Kegler, naar Landskabet har skiftet Karakter ved Udstykning.

Angaaende Bygningerne siger det ærede Medlem, at de er grimme. Jeg indrømmer, at de har været grimme, men nu bliver de kønnere og kønnere af den simple Grund, at Landbrugsministeriet ogsaa paa dette Omraade prøver paa at lede Udviklingen i den rigtige Retning, at ansætte Fagmænd, Arkitekter — ikke Kunstnere og Arkitekter, som ikke har noget Begreb om at bygge paa Landet, men Arkitekter, som baade har Skønhedssans og praktisk Viden, og som kan faa det bedst mulige ud af deres Opgave, nemlig at bevare Skønhedsværdierne under Byggeriet og at forene disse med Udviklingens merkantile og praktiske Krav. Det er netop det, der skulde ske, at man i Byggeriet paa Landet kunde bevare det skønne og forene det med moderne Bygningsmateriale og med de praktiske Krav, man fra Landbruget stiller.

I den Henseende er der sket store Fremskridt, og der foregaar intet Byggeri paa Lensjorder, der afleveres til Udstykning, medmindre øvede og praktisk uddannede Arkitekter siger deres Mening om hver Bygning og hvert Byggeri, der foretages i saa Henseende. Jeg vil gerne henvise til det Fremskridt, der paa dette Omraade er sket, og har villet fremsætte disse Bemærkninger, fordi det ærede Medlems Tale kunde give Indtryk af, at man slet ikke var opmærksom paa det Arbejde, der gøres paa dette Omraade.

Formanden: Det ærede Medlem Hr. Holstein har Ordet for en kort Bemærkning.

Holstein: Jeg vil gerne gøre et Spørgsmaal til det ærede Medlem Hr. Niels Frederiksen. Er Forholdet ikke det, at der for nogle Aar siden var nedsat en Kommission, som havde til Opgave at udarbejde Planer til Statshusmandsbyggeriet, at bl. a. Dr. Vilhelm Lorenzen var Medlem af denne Kommission, og at denne afgav Betænkning og Tegninger til Husmandshuse, men at denne Kommissions Arbejde er blevet skrinlagt straks fra første Færd? Er ikke Forholdet endvidere det, at Statshusmandshuse bygges, saaledes som Statshusmændene selv ønsker det, uden at der fra det offentlige Side er givet bestemte Regler for, hvorledes disse Huse skal bygges og indrettes mest praktisk? Jeg mener at have set hjemme paa min Egn paa lensafløste Jorder, at f. Eks. Avlsbygninger til saadanne Statshuse i nogle Tilfælde ligger overmaade upraktisk for Sol og Vind, for, at Sol og Lys i størst muligt Omfang kan komme ind i Staldene. Og saa vidt jeg ved, er Forholdet ogsaa det, at med Hensyn til Hovedbygningen staar de paagældende fuldkommen frit; nogle bygger med Straatag, andre med Tegltag, og nogle har Hoved- og Staldbygning i eet, andre har dem hver for sig. Er der overhovedet nogen som helst Regel eller Plan for disse Huses Opførelse?

Formanden: Det ærede Medlem Hr. Niels Frederiksen har Ordet for en kort Bemærkning.

Niels Frederiksen: Det er rigtigt, at det Arbejde, det ærede Medlem nævnte, det, der er blevet udrettet af denne Kommission, nærmest kan betragtes som skrinlagt. Grunden var, at der i meget for høj Grad var taget Hensyn til det kunstneriske, medens det praktiske var ladet ude af Be-